

hêviya gel

Sal: 2
Hejmar: 15
Nisan 1988

KARKERÊN HEMÛ WELATAN Û GELÊN BINDEST YEKBIN!

BU ZULÛMDEN DÛNYA UTANSIN !

- Bu zulüm devrimci isyanın alevini yükseltsin!
- Bu zulüm, günübürlük çıkar ilişkilerinin ve dar gurupçulugun aşılmasına vesile olsun!
- Bu zulüm, zulme karşı birlikte direnmenin zorunlulugunu sağır sultanlara duyurmuş olsun!
- Topraga düşen her körpe can, sömürgeciligin temeline yerleşen bir dinamit olsun!

Halepçe Katliamıyla ilgili,
Haber, Yorum ve
TSK-MK bildirisi iç sayfada

KATLIAMLAR HALKIMIZIN BAĞIMSIZLIK VE ÖZGÜRLÜK MÜCADELESİNİ DURDURAMAZ! .

Yoldaşlar!
Sömürgeci Irak diktatörlüğü, Güney Kürdistan'da halkımıza karşı soykırım politikası uygulamaktadır. Kimyasal silahlarla sürdürülen katliam, suskun dünyanın gözleri önünde devam etmektedir.

Güney Afrikadan, Latin Amerikaya; Uzak doğudan Batı Avrupa'ya kadar, dünyanın herhangi bir yerinde yaşanan en ufak insanlık dışı olaylar kamuoyu ve dünya basınına günlerce meşgul ederken, **Hiroşimayı anımsatan Helepçe katliamına** karşı, dünya sağır ve dilsiz olmayı tercih etmektedir. 5.000 savunmasız insanın ölümü ve 7.000 kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan bu iğrenç katliam, uluslararası anlaşmalarla yasaklanmış kimyasal gazlarla işlenmiş olmasına rağmen, insan hakları savunucusu olan ülkeler dahi, sessiz kaldılar. Uluslararası anlaşmaları ve insan haklarını hiçe sayan Irak diktatörlüğü, binlerce çocuk, kadın ve yaşlının kanına girerken, bunu bazı ülkeler sade bir haber olarak verirken, kimileri olayı çarpıtarak, sorunu İran-Irak savaşı olarak lanse etmektedir. Kürt halkının yıllardan beri verdiği mücadele gözardı edilmek istenmektedir. Barış arayışlarında Kürt halkının üçüncü bir taraf olduğu unutulmaktadır. Tüm bunların yanı sıra, sosyalist, devrimci-demokrat kamuoyu da dilini yutmuşa benziyor. Kardeşlik, stratejik dostluk, enternasyonalist görevler unutulmuşa benziyor. Bu suskunluk devam ederse, İnsanlık tarihine kara lekelere eklenmeye devam edecektir.

Tevgera Sosyalist a Kurdistanê taraftarları olarak, acımız büyük, kinimiz sonsuzdur. Bu katliamlara karşı kendi sorumluluğumuzu yerine getirmek için, Avrupa'nın

değişik yerlerinde, basitten karmaşığa değişik eylem biçimleriyle protestomuzu dile getirdik, getirmeye devam edeceğiz.

Danimarka'da hem katliamı protesto etmek ve hem de kitleleri olay karşısında duyarlı kılmak için, bir dizi eylemler yaptık. 25 Mart 1988'de Irak Hava yollarını işgal ederk bir müddet giriş çıkışı yasakladık. Kürdistan'daki katliama son pankartını açarak olayla ilgili bildiriler dağıttık ve sloganlar atarak olayı protesto ettik. 30 Mart 1988'de TSK taraftarları olarak ikinci eylemimizi yaptık. Danimarkanın

Kopenhavn'daki Kızılhaç Merkezi'ni işgal ederek yetkililerle görüştük. Sorunumuzu dile getirdik. Katliamın kınanmasını ve yaralılara acil yardımın yapılmasını talep ettik. Bu isteklerimiz doğrultusunda çaba harcayacağını açıklayan Kızılhaç Genel Sekreteri bizimle birlikte basın toplantısına katıldı ve katliamı kınadı. Bu eylemimizi Danimarka televizyonu I.kanaldan haber olarak verirken II.Kanal da geniş görüntülerle birlikte basın bildirimimizi ve isteklerimizi okudu.

Ayrıca hareketimizin içinde yer aldığı Danimarkadaki

Kürdistan Dayanışma komitesi olarak bir protesto mitingi düzenlendi. Bu eylemin hazırlanmasında taraftarlarımız aktif görev alarak sorumluluğunu yerine getirdi. Çok sayıda afiş ve bildirilerle kamuoyu duyarlı kılındı.

-Katliamlar halkımızın bağımsızlık ve özgürlük mücadelesini durduramaz!

-Kahrolsun sömürgeci saddam diktatörlüğü!

-Yaşasın Kürt halkının ulusal demokratik mücadelesi!

-Yaşasın TSK

Hêviya Gel

Danimarka muhabiri

HALKIMIZIN KATLINE KARŞI DAYANISMAYI YÜKSELTELİM ! .

Bilindiği gibi, Mart ayında, sömürgeci Irak diktatörlüğü halkımızın gelişen ulusal demokratik mücadelesi karşısında paniğe kapılarak yeni bir katliam örneği sergiledi.

Halepçe ve çevresindeki sivil yerleşim alanlarına karşı, kimyevi silahlarla atılan gaz bombaları 5.000 silahsız savunmasız insanın ölümüne; 7.000'i aşkın insanın yaralanmasına neden oldu.

Bütün bu olup bitenlere ve kimyasal silahların kullanımını yasaklayan 1925 Cenevre anlaşmasına rağmen; Bu anlaşmaya imza koyan devletler ve uluslararası demokratik kamuoyu kısır bir döngü içerisinde sessiz kalmayı yeğlemiştir.

Yapılan bu insanlık dışı uygulamaları lanetlemek için Bremen bölgesinde güçleri bulunan mevcut Kürdistanlı

örgütlerle eylemliliğe giriştik. Heviya Gel, KOMKAR, Rızgari, KKDK taraftarlarından oluşan 70 kişilik bir gurupla Kızıl Haç örgütünün Bremen şubasını işgal ederek isteklerimizin yerine getirilmesini talep ettik.

Taleplerimiz şunlardı:

- Güney Kürdistan'a derhal ilaç yardımının yapılması.

- Kimyevi silahların ham mad-

desini ve gerekli araç gereç sağlıyan Alman firmalarının protesto edilmesi.

- Basın ve haber ajanslarının çağrılarak vahşetle ilgili haberin verilmesi ve olayın protesto edilmesi.

Bu taleplerimiz yerine getirildikten sonra eylem yerinden ayrıldık. Basın olayı haber olarak verdi.

Ayrıca SPD içişleri senatörlüğüne konuyla ilgili bilgi verildi ve konunun Bremen parlamentosunda ele alınması gerektiği belirtildi ve olumlu sonuç alındı.

Bremen Eyaleti belediye yetkililerine konuyla ilgili bilgi verilerek olayın kınanması sağlandı.

Hêviya Gel
Bremen Muhabiri

• • •

F.ALMANYA

Katil saddam diktatörlüğünün Halepçe saldırısı ardından, F.Almanya'da taraftarları bulunan Kürt örgütlerinin çoğunluğunun katıldığı bir platform oluşturuldu. Bütün F.Almanyayı kapsayan bir dizi eylemliliğe girişilmesi ve ardından Bonn'da merkezi bir yürüyüşün yapılması kararlaştırıldı. İlk etapta bildiriler basılıp dağıtıldı ve her ilde seri eylemlerin yapılması örgüt birimlerine iletildi.

Bu merkezi yapılanmanın yansması olarak, ayrı ayrı birimlerde dizi eylemler yapıldı. Stuttgart, Bremen, Bonn, Frankfurt'ta Kızıl Haç büroları işgal edildi, sorumlularla görüşüldü, basın toplantıları yapıldı. Köln Dom meydanında dört saatlik bir nöbet eylemi yapıldı, bildiriler dağıtıldı, katliamla ilgili resimler sergilendi, Almanca metin okunarak kitleler olay karşısında duyarlı kılındı.

F.ALMANYA

Bu dizi eylemler sonunda 16 Kürdistanlı örgüt ve demokratik derneklerinin ortak tertipledeği Merkezi yürüyüş için 9 Nisan'da Bonn Teater Platz'da karabalık bir kitle toplandı. Kürtçe ve Almanca konuşma metni okundu. Ancak 5 kişiden oluşan teknik komite yürüyüş izni alamadığından eylem burada bitirilmek istendi.

Biz Hêviya Gel taraftarları olarak Rızgari ile miting alanında yaptığımız görüşmeyle eylemi devam ettirme ve Irak Konsolosluğuna kadar izinsiz de olsa yürüme konusunda görüş birliğine vardık. Bunu teknik komiteye iletтік. Komitede görevli KOMKAR ve platform üyesi KKDK buna karşı çıktılar. Iraklı güçler önerimizi kabul ettiler. Eyleme platform dışı katılan YKK-TKP(B) bizimle birlikte hareket edeceğini bildirdi.

İzinsiz yürüyüş konusunda anlaşan bizler, alanı saran polis kordonunu aşarak ana caddede yürüyüş koluna geçtik, KOMKAR ve KKDK özel bir çabayla kitesini toplayıp alelacele alanı terk etti. Onların bu tavrı yürüyüş için kilometrelerce kat edip gelen-

ler tarafından şiddetle eleştirildi.

Yürüyüş kolumuz Irak konsolosluğuna yakın bir mesafede polis barikadı tarafından durduruldu. Tartışmalar başladı ve aramızdan üç arkadaş polis tarafından tartaklanarak arabaya alındı. Ancak bizler eylemi sürdüreceğimizi bildirdik. Bunun üzerine polis aramızdan aldığı arkadaşları bırakmak zorunda kaldı. Yürüyüş kolumuz sık sık sloganlar atarak geri miting alanına döndü ve eylemi bitirdi.

Eylemi radyolar haber olarak verdi.

Hêviya Gel Muhabiri
Köln

• • •

ISVEÇ

Halepçe katliamının ardından, İsveç Kürt Federasyonunun tertipledeği ve tüm Kürdistanlı güçlerin katıldığı güçlü bir protesto yürüyüşü yapıldı. Yaklaşık 5.000 (beş bin) kişinin katıldığı kitle güçlü sloganlar atarak Irak konsolosluğuna kadar yürüdü. Yürüyüş İsveçte görülen en görkemli yürüyüşlerden

biri oldu. Konsolosluğa yaklaştıkça halkın kını dışa vurmaya başladı. Konsolosluğa saldırmak isteyen kitle polislerle karşı karşıya geldi. Karşılıklı jop ve taşlamalarla polisten ve yürüyüşçülerden yaralananlar oldu. Cıvar binaların camları kırıldı.

Yine İsveç'te, hareketimizin de üyesi olduğu "Kürdistan siyasi hareketlerinin güçbirliği komitesi", PUK, IKDP, Irak Kürdistanı Sosyalist Partisi, PASOK, KDHP ve Irak Komünist Partisi'nin içinde yer aldığı Halepçe Komitesi kuruldu. Hesap numarası açarak yardım kampanyası başlattı.

Çok sayıda İsveç örgütü ve demokratik kuruluşu biraraya gelerek ortak bir metin hazırlayıp İsveç parlamentosuna sundu. Bu metinde Irak yönetiminin kınanması ve Kürt halkına yönelik soykırımın durdurulması için parlamentonun olayı tartışması istenmektedir. Yine aynı örgütler olayı protesto etmek amacıyla 23 Nisan'da bir yürüyüş tertipletiler. Bu eyleme de aktif olarak katıldık.

• • •

KANLI SADDAM DİKTATÖRLÜĞÜNÜN VAHŞETİ SÜRÜYOR

Güney Kürdistan'da savaş bütün acımasızlığıyla sürüyor. Eli kanlı saddan yönetimi Kürt halkını soykırımdan geçirmek için tüm araçlara başvuruyor. 1925 Cenevre anlaşması tarafından kullanımı yasaklanan kimyasal silahlar, gaz bombaları Kürdistan'da barbarca kullanılıyor. Saddam rejimi Kürt halkına karşı yürüttüğü soykırım savaşında hiç bir kural tanımıyor.

Irak Baas diktatörlüğünün kullandığı kimyasal silahlardan şimdiye kadar binlerce kişi öldü veya sakat bırakıldı. 17 Mart'ta Halepçe ilçesine atılan kimyasal silahlardan ölenlerin sayısı 5.000'i aştı binlerce insan yaralandı. Daha sonra 3 Nisan'da Kürdistan'ın Karabag mıntıkasına aynı bombalarla saldırılar düzenlendi. AP ajansının haberine göre Güney kürdistanın Hormal, Halepçe ve çevre köyle-

rine karşı "görülmemiş miktarda" sinir gazı, hardal gazı ve Cianid gazı kullanılmış, 5.000 savunmasız sivil Kürt öldürülmüştür. Yine BBC radyosu cesetlerde kurşun yarasına raslanmadığını belirterek kimyevi silahlarla bu facianın işlendiğini dünyaya duyurmuştur.

Sömürgeci Baas rejiminin kullandığı kimyasal bombaların on'u (10) aşkın çeşitleri vardır. Hardal, Foskin, Mastar, Phosogin, Cianid gibileri bunlardan bazılarıdır.

Bu gazlardan Hardal ve Foskin gazlarının ham maddesi Sidko-Holland şirketinden alınıp Irak'ta (Akşat ilinde) fabrikalarda üretilmektedir. Kullanılan diğer gaz çeşitleri ise Federal Almanyanın Karl Kolb firmasından, yine F.Almanyanın Hamburg şehrindeki Water Engineering (WET) firmasından,

Frankfurt'taki Dornier Aviation Servise , Hannover'deki Preussag Konzern firmalarından aldığı ham madde ve yardımlarla bu bombaların üretimini yapmaktadır.

İki sömürgeci ülke olan İran ve Irak arasındaki savaş bütün şiddetiyle Kürdistan'da sürmektedir. Doğu ve Güney Kürdistan tamamıyla savaş alanına dönüşmüştür. 3.000'i aşkın Kürt köyü yakılıp yıkıldı. Binlerce Kürt yurtseveri Baas zindanlarında kayboldu. Onbinlerce Kürt köylüsü toprağından koparılıp Arap çöllerine sürüldü. Ancak, sorun çözülmedi, Barbar düşmanın tüm vahşetine karşı, soykırım uygulamalarına karşı Kürt halkı bugün var olma mücadelesi veriyor.

Sömürgeci Baas reji, bu jenosit hareketinde, başta faşist Türk devleti olmak üzere tüm Arap gerici rejimleri-

Lokman Polat

ninde desteğini alarak kinini kusuyor. Geçmişte uygulanan Ermeni soykırımının benzeri çağımızda Kürt halkına uygulanıyor.

Cümle gericiliğin ve sömürgeci devletlerin desteğiyle yürütülen bu savaşa karşı Kürt ulusal demokratik hareketi direnmiyor. İleri mevziler elde ediyor, kurtarılmış bölgelerin alanı genişliyor. Kanlı baas rejimi ile birlikte faşist Türk devletini çıldırtan olayın özü budur. TC. habire sınıra yığınak yapıyor. Siirt'in Şırnak ilçesinde kurulan 119. sınır seyyar jandarma alayına takviye olarak Sivas, Kayseri ve Bolu'dan komando birlikleri akın akın getirilip yerleştiriliyor. Malatya Erhaç ve Diyarbakır askeri hava üssündeki F4 ve F-104 savaş uçaklarının sayısını arttırarak, iki dakikada operasyon için kal-

Devamı sayfa 15'te

"88'DE DAHA GÜÇLÜ BİR TSK İÇİN İLERİ" KAMPANYASINI DAHA İLERİ HAMLELERLE GÜÇLENDİRECEĞİZ ! . . .

Yoldaşlar!

TSK dayanışma komiteleri Avrupa konferansının değerlendirmelerini okuduk. Konferansımızın, Avrupa örgütümüzün birbuçuk yıllık çalışmalarını gerçekçi bir yaklaşımla eleştiri süzgecinden geçirmesi yeni savaşım döneminin dayattığı görevlerin ışığında bölgesindeki çalışmaların esaslarını belirlemesi; dahası, kaçkınların ve burjuvazinin değirmenine su taşıyan kimi unsurları birkez daha teşhir etmesi ve bunu, "88'de daha güçlü bir TSK için ileri!" kampanyasıyla taçlandırması herşeyden önce bizleri sevindirdi. Ayrıca, Konferansımızın, kaçkınların birimizde yarattıkları tahribatların süratle aşılması zamanına denk düşmesi birimizden O'nu daha bir anlamlı kılıyor.

İşte, Ortadoğu birimi olarak bu anlamı kavlıyor; bunun birimize yüklediği sorumluluğu ve dayattığı ağır

ama tarihsel görevleri omuzlamış bulunuyoruz. Kısaca, sarp ve uzun bir yolda, bin bir türlü güçle, pislikle boğuşarak ilerliyoruz. Fakat omuzladığımız yükün ağırlığına rağmen, "88'de daha güçlü bir TSK için ileri!" kampanyanızla dayanışma içinde olmayı "ek" (!) bir görev olarak önümüze koyduk. Ve ilk anda, Hêviya gel ambleminin işlendiği kazaklar yaptırıp satışa çıkardık. Yine birlik deklerasyonunun Arapçasının 2. baskısını yaptık ve Newroz bildirileriyle birlikte yaygın bir biçimde dağıttık. Ayrıca Koma Tevger'in çıkardığı ilk kasetten 500 adet satışa çıkardık. kasetlerimiz bitmek üzeredir. Kasetin birini çoğaltılması için Avrupa örgütümüze bir miktar kazakla birlikte ulaştırmaya çalışıyoruz. "88'de daha güçlü bir TSK için ileri!" kampanyanızla dayanışma faaliyetlerimizi, Newroz çalışmalarımızla birleştirmemiz daha etkili

oldu. Kampanyanızla dayanışmayı daha da geliştirecek ve ayrı bir bağış kampanyasıyla birleştirerek sonuçlandıracağız.

Yoldaşlar. İnsanlarımızın işsiz ve ciddi geçim sıkıntılılarıyla cebelleştiği bölgemizde, takdir edersiniz ki, maddi dayanışmanın zemini oldukça zayıftır. Ayrıca, Avrupa örgütümüzden farklı olarak, birincil görevimiz, maddi dayanışmayı küçümsemeksizin yeni hamlelerle ileri atılmak, ateş hattında savaşı geliştirmenin öngördüğü fedakarlığı göstererek kitlesel bir TSK'yı yaratacak tohumu atmaktır. Bunun hakkını vereceğiz. Bundan kimsenin kuşkusu olmamalıdır.

"Kitlesel bir TSK için ileri" şiarı parolamızdır. Bunu hayata geçirmek için kanımızdan, canımızdan fedakarlık ediyoruz. Daha büyük fedakarlıklara hazırlanıyoruz. Önümüzdeki dönemin sosyal pratiği aynamız olacaktır.

Avrupa örgütümüzün ve tek tek yoldaşlarımızın da, böyle bir ruhla, maddi özveride bulunması gerekiyor.

Tarihin çarkı bizden yana dönüyor. Kürdistan'da yaşanan kitlesel kıyımlar, düşmana karşı kin ve öfkemizi biliyor. Yeni hamlelerle daha ileri atılmamız gerekiyor. Sadece fiziki fedakarlıklarla yeni hamleler yapılmıyor. Silah, cephan ve diğer araç-gereçler gerekiyor. Bütün bunları, bu aşamada, yoldaşlarımızın ve yığınların maddi özverisiyle karşılayabiliriz.

İşte bu nedenle, Maddi özveri kampanyamızı, "kitlesel bir TSK için ileri" şiarımızla birleştirmemiz ve bunun hakkını vermemiz gerekiyor.

88'de daha güçlü bir TSK için ileri! . . .

Kitlesel bir TSK için ileri! . . .

Kamil REŞO
ORTADOĞU

KÜRDİSTAN'DAKİ VAHSETE KARŞI ÇIKALIM; GÖREV VE SORUMLULUKLARIMIZI KAVRIYALIM! .

Kürdistan, her gün yeni ve iğrenç bir insanlık suçuna sahne oluyor. Baskı, işkence, zoraki göç ettirme, top, tüfek ve bombardımanlarla kırılmayan direniş, bu defa kimyasal silahlarla yok edilmek isteniyor. Öyle ki, MB yasalarına göre suç sayılan kimyasal silahların kullanılması, artık olağan hale getirilmiş bulunuyor. "son olarak" 16 Mart'ta, kimyasal silahların kullanıldığı Irak saldırısında, **HALEPÇE** şehri ve çevresinde 75'i peşmerge olmak üzere 5.000'i aşkın silahsız-savunmasız insan katledilmiştir. Bir o kadarı da yaralanmıştır. Ölü sayısı günbe gün artıyor.

Diğer yandan, kimyasal silahların kullanıldığı saldırılar, devam ediyor. Eli kanlı Saddam diktatörlüğü, bu iğrenç saldırılarına her gün bir yenisini ekliyor; kana susamışlığını ve caniliğini gizlemiyor. Bunu fırsat bilen sömürgeci Türk devleti, Kuzey Kürdistan'da giriştiği katliamlarla yetinmiyor; emperyalist planın önemli bir halkası olan **Kerkük-Musul** işgaline hazırlanıyor. Kürdistan'ı bölen "sınırlar"da yapılan askeri yığınaklar, ipleri MİT'in elinde bulunan burjuva basınında yeniden canlandırılan Kerkük-Musul senaryoları vb., Evren-Özal faşizminin Saddam canisiyle ileri düzeydeki işbirliklerini daha bir açığa çıkarıyor.

Barış ve demokrasi güçleri, insan hak ve özgürlüklerinden yana olan kişi ve kuruluşlar! .

Kürt ulusu, varlığını ve onurunu korumak; kendi vatanında özgür ve insanca yaşamak istiyor. Açık ki, bu hakkın kutsallığı ve böyle bir dava için yürütülen savaşımın haklılığı tartışma götürmüyor. Ama buna karşın, Kürdistan'da işlenen çağımızın en iğrenç suçları karşısında, en basit insani görevler bile yerine getirilmiyor; ya da çoğu kez Kürdistan halkına dayatılan vahşete seyirci kalınıyor.

Düşününüz! Ülkemiz Kürdistan, çağımızın tanık olduğu en iğrenç insanlık suçlarına sahne olurken, hâlâ BM genel sekreteri dahi, "Kürt ve Kürdistan" sözcüklerini kullanmaktan özellikle sakınıyor. Irak'a karşı basit bir protesto ve İran'a bir heyet göndermekle yetiniyor. Oysa, Kürt halkının uğruna savaştığı bir insanlık davası ve bir vatanı var; kendi ülkesinde, bağımsız, özgür ve insanca yaşamak istiyor. Ve kimyasal silahların kustuğu en iğrenç insanlık suçları, Kürdistan topraklarında işleniyor.

Kişinin hak ve özgürlükleri, dahası yaşam hakkı, insanlığın temel güvencesidir. Kişinin, Kürdistan'da ya da Avrupa, Asya, Afrika, Amerika veya Ortadoğu'nun bir başka ülkesinde yaşamış olması, bu hakkı ortadan kaldırmıyor. Ama Saddam canisi, bu kutsal hakkın, yani insanlarımızın yaşam hakkının "köküne" kimyasal gazlar ekliyor. Kürdistan halkımızın neslini tüketmek istiyor.

İkincisi, Kürt halkı, haklı ve meşru savaş yürütüyor. Bu, İran-İrak halklarının kırımına dönüşen **İran-İrak savaşının bir uzantısı gibi gösterilemez**. Tersine bir yaklaşım, savaşın doğasına aykırıdır; **haklı ve haksız savaşları** birbirinden ayırdetmemek, bölge gericiğinin ve emperyalizmin değirmenine su taşımaktır.

İnsan hak ve özgürlükleri savunucuları, barış ve demokrasi güçleri, işte sizlere düşen görev, herşeyden önce bu ayrımı yapmak; haksız savaşlara karşı çıkarken, kendi vatanında

bağımsız-özgür ve insanca yaşamak isteyen Kürdistan halkının yanında olmak; onunla dayanışmayı geliştirmeyi vazgeçilmez bir görev olarak addetmektir.

Bölge halkları, demokratik ve ilerici güçleri! .

Halklarımız yıllardır yan yana yaşıyor. Düşmanlarımız ortaktır: Emperyalizm, sömürgecilik, faşizm, gerici ve siyonizm. . . Ayrı ayrı odaklarda savaşmakta olduğumuz doğrudur. Ancak Kürdistan ve Filistin Arap halkının kanına girenler, aynı zamanda bölgemizde gericiğin önemli dayanaklarını oluşturuyorlar. Saddam canisi, Kürdistan'da giriştiği kitlesel kırımlar ve kullandığı kimyasal silahlarla; Türk devleti, yine ülkemizde uyguladığı vahşet, Kerkük-Musul'a karşı müdahale hazırlığı ve bir bütün olarak bölge ilerici, anti-emperyalist güçlerine yönelik komplo ve tertipleriyle, israil siyonistlerinin suç ortakları olduklarını kanıtıyorlar.

Bunu görmemiz, halklarımızın ortak çıkarları zemininde birleşmemiz, emperyalizme ve her türlü gericiğe karşı saflarımızı daha da sıklaştırmamız gerekiyor. Bölge demokratik ilerici ve anti-emperyalist güçlerinin, emperyalist, sömürgeci ve siyonist saldırı ve komploları, boşa çıkarmaları bir bakıma buna bağlıdır. Bu yolda daha ileri adımlar atmamak gerekir.

Kürdistan'lı devrimci-yurtsever örgütler! .

Ülkemiz, bugün, Ortadoğu'nun en sıcak odaklarından birini oluşturuyor. Halkımız, tarihin en barbar, en vahşi soykırımların boy hedefi seçilmiş bulunuyor. Fakat, kimyasal silahların kustuğu kitlesel kırımlar bile, halkımıza boyun eğdirmeye yetmiyor; aksine Kürdistan toprağına dökülen kanlar, daha güçlü direnişleri besliyor. Ulusal kurtuluş mücadelemize daha köklü, bölgesel ve uluslararası boyutlar kazandırıyor.

Açık ki, bu durum, hem yeni olanaklar sunuyor, hem de Kürdistan'lı örgütlerin görev ve sorumluluklarını kat kat ağırlaştırıyor ve bir bütün olarak ulusal hareketin zaafını daha bir göze batırıyor. Örneğin; topyekün halkımızı hedefleyen çağımızın en iğrenç insanlık suçuna, en büyük kitlesel kırımlara karşı, Kürdistanlı örgütler olarak, **ortak bir bildiri bile yayınlamamış olmamız**, zaaflarımızın vardırıldığı boyutları sergilemeye yetiyor. Bu, bir "bedbaht"lık olarak nitelenirse bile, çok ciddi bir durumdur. Ve nedensiz değildir.

Ancak bu olumsuz ortamı değiştirmek, zaafı aşmak ve daha güçlü adımlarla zafere doğru giden yolda tarihsel ilerleşi hızlandırmak mümkündür.

Yeter ki, örgütlerarası sorunların çözümünü ve "taktik iliskiler" in yararlarını, Kürdistan devriminin uzun vadeli çıkarlarının önüne koymayalım. Birincileri ikinciye tabi kılalım.

Yeter ki, bu ve benzeri sorunların, Kürdistan halkının haklı ve meşru mücadelesine gölge düşürmesine olanak tanımayalım.

Büyüyen sorumluluklarımızı kavramak, ağırlaşan çok yönlü düşman saldırılarına birlikte karşı koymak zorundayız. Halkımız, Kürdistan'lı devrimci-yurtsever örgütler olarak bizden bunu istiyor. Görev başına! .

MART 1988
TSK MERKEZ KOMİTESİ

DİVE EM DIJÎ HOVÎTIYÊN LI KURDISTANÊ DERKEVIN Û LI VATINÎ Û BERPIRSIYARÎ YÊN XWE RABIN! .

Kurdistan her ro dibe şahidê pêkanina suçên heri hov û nû yên mirovatiyê. Ew berxwedana ku bî zîlm, zordari û bî top û tîfing û bombekirin ve nayê şikestin, vê carê têt xwestin ku bî çekên kimyevi ve bê şikandin û xilaskirin. Her wusa ku, bî gora zagonên Koma Miletan bî karanina çekên kimyevi qedexê û suç e; lê disa ji bî karanina van çekan li Kurdistanê bûye tîşteki tabî

"Lî davi", 16 ê Adarê da êrişî ku Irak bire ser Helepeçê û der-dorê wê da zêdetirî 5.000 kes ên bê çek û bê parastin hate qetilkirin (qirkirin) ku 75 ji pêşmergebûn. Ewkas ji bîrindar çêbûn û hejmarê şehidan roj bî roj zêdetir dibe.

Lî aliyê dîn, êrişên ku çekên kimyevi tê da bîkartin hin domdike. Diktatoriya Saddam ê dest bî xwin, her ro hovitiyên gemar û nû bî hovitiyên xwe yê qiler û kevn ve dîke. Barbarî û tîhbuna xwe ya xwin ê ji venaşêr e. Devleta Tirk a kolonyalist ku vê yekê firsend dizane, bî dest avêtina qirkirina gelê me yê li Kurdistanê bakûr ve nasekin e; ji bo dagirkirina Kerkûk û Musul ew senaryo yên ku ji nu ve têt rojêva rojnamên burjuvaziya Tirk a ku qeyd û bendên wan di destê MIT a Tirkanda ye, ev "sinorên" ku Kurdistan perçekirine, di wan da ew sengerên leşkerî ku têt kolan û leşker tê da bicihdibin û hwd., xweş dide diyarkirin ku, pêwendiyên şirikatiya faşizma Evren-Özal û Saddam ê hov gelek li pêşketiye.

Hêzên demokrasi û aşitî, ew kes û qurumên ku li gel heq û azadiyên mirovan e! .

Gelê Kurd, ji bo parastina hebûn û rûmeta xwe, dixwaze ku li welatê xwe bî awaki azad û mirovi bijî. Eşkere ye ku ev heqa, heqeki mîqeddes e; û heqîya vi şerî ku di ve rê yê da têt kîrîn naye niqaşkirin. Lê mîxabîn, vatiniyên mirovati yên heri sivik ji li hemberî hoviti û sûçên heri mezîn ên dema me ku li Kurdistanê diqewimîn bicih nayên. An ji pîr caran ev şerê ku dijmin bî zorê pîspartiyê gelê me bê deng têt derbazkirin.

Careki bîfîkîrî! Welatê me Kurdistan ku dibe devara (saha) suçên mirovati û hoviti yên qirkirina heri mezîn bî komiki ku dema me buye şahid; lê hin ji sekreterê gîştî yê Koma Miletan, bî taybetî ji bî karanina bêjên (kelimên) "Kurd û Kurdistan"ê direve. Bes, li dijî Irakê nerazibunek sivik û sist dide diyarkirin û hêyetek bî rê dîke Îranê û bî wan tîştan ji qîma xwe tine. Lê belê, "nîzane" ku ew şerê ku gelê Kurd dîke ji bo doza mirovati û welatê wiye; ji bo ku li welatê xwe serbixwe, azad û wek mirovan bijî. . . U ew suçên heri gemar û hov yên mirovati ku çekên kimyevi vedireşin, li ser erdê Kurdistanê pêktên.

Heq û azadiyên kesan, û jî vi ji girîngtir, heqê jiyane ximê gumana mirovatiye. Tu tîşteki vi heqî ji navçê ranake, heke mirov ku li Kurdistanê yan li Avrupa, Asya û li Afrika û Emerîka an ji welateki Rojhilata Navin ji dijî. Lê Saddamê xwinxwar bî çekên kimyewî ve jehrê dirêjine ximê vi heqî mîqeddes (bîpaye) yê jiyana mirovên me; û dixwaze ku urta (nesilê) gelê me bide qedandin.

Ya duyem, gelê Kurd şerêki bî heq û qanunî dimeşîne. Qet mirovek nikare vi şerî, wek şerêki berdevamiya şerê navbera Îran û Iraqê bide nişandan ku bî kêrî qirkirina wan herdu

gelan e. Nêzîkbunek bî zîdi vi, çevtiyek e qerekerê şerê. Jî vê jî wadatiyê, necihêkirine di navbera şerêki bî heq û neheq da; û av kîşandine jî bo aşê kevneperestiyê û emperyalizmê li deverê.

Parêzkerên heq û azadiyên mirovatiyê, hêzên aşiti û demokrasi, hun divê berî her tîştî vê yekê ji hev cuda bîkî; li aliki ve dijî şerê neheq derkevin û aliki ve ji bî gelê Kurdrabin, ku dixwaze li welatê xwe bî şikleki serbixwe û azad û wek mirovan bijî. Hun divê bî gelê Kurdrabî alikarbin û vê piştevaniyê, vatiniyên xwe yên ku qed jê dev nayê berdand bîzanin.

Gelên deverê, hêzên pêşveru û demokratik

Bî sedan salin ku gelên me li teniştên hev dijîn. Dijminên me şirikin: Emperyalizm, kolonyalizm, faşizm û kevneperestî û sîyonizm. . . Lê raste ku her yek jî me li cîyekî (noxtêki) şerdike. Lê belê diyare, ew kesên ku destê xwe di xwina gelê me Kurdistanê û gelê Filistinê yê Ereb da dîkî li mîntîqa me her wusa ji girîngiya xwe heye jî bo qirkirina gelê Kurd bî komikanve Saddamê hov; ji bo dagirkirina Kerkûk û Musul xwe hazirkirina devleta Tirk, û disa hovitiyên wi yên ku li Kurdistanê pêktine û ew bî plan û dolabên xwe yên deverê ku li hemberî hêzên pêşveru û hêzên dijî emperyalizmê pêk tê bî wan ve eşkere dîkî ku şirikê suçên sîyonistê Israîlî. Divê em vi tîştî bîbin û li ser ximeki şirikati jî bo gelên me bîbin yek. U li dijî emperyalizmê û hemu curê kevneperestiyê refên xwe bîşidînin. Jî bo hêzên pêşveru, demokratik û hêzên ku li dijî emperyalizmê eşkereye ku li deverê puçkîrîna dek û dolaban û sîyonizmê di aliki da bî vi ve girêdayî ye. Em di vê rêyê da divê hin gavên xurt û pêşdatir bavêjin.

Rêxistinên welatparêz-şoreşger yên Kurdistanê! .

Îro welatê me Kurdistan li rojhilata navin, di ali şerê germ da buye devere heri girîng. Gelê me buye hedefa qirkirin û urtqelandinê yên heri hov ku di dirokê da qewimîne. Lê bî wan çekên kimyewî yên ku jî bo qirkirina komikên gelê me jehr vedirêşin ji serê gelê Kurd nayê nîzîmkirin; tam zîddê wê ew xwina ku li ser erdê Kurdistanê tê rijandin, hin berxwedanên bî hêz û xurt pêktine; li deverê û di navnetewî da jî tekoşîna me ya netewî-demokratik ra hêj bejnên bîngehî yê baştir dide qezenckirin.

Eşkereye ku, ev revşa hîm imkanên nu pêşkêş dîke hîm jî vatini û mesuliyetên hêzên Kurdistanê bêtir giran dîke. Û bî awaki gîştî kêmasî, şaşî û nexweşiyên tevgera netewî yê me dide berçav. Minak ku, me hêzên Kurdistanê heta îro bî hevra belavokak dernexistiye li dijî hedefgirtina qirkirin û kuştina gelê me ya bî awaki gîştî ji bo diyarkirina kêmasî û nexweşiyên me ev yeka têtê dîke. Heke jî vê yekê ra "bextereşî" neyê gotin jî, bî rasti rewşekê pîr nexweş û girîng. Û bê sedem nine. Lê imkanê guhartina vê navça nexweş (negativ) û derbaskirina (borandina) wan nexweşiyên hene. Û disa imkanên gav avêtin yên hin xurt ku lez jî bo pêşketina diroki ku ber birêya serketinê diçe hene.

KÜRDİSTAN TARİHİNDEN BİRKAÇ SAYFA (4)

KASİTLERDE KÜLTÜR VE SANAT

"Kardunaj krallarından II.Burnabari zamanındaki ekonomik ve siyasal durum şöyleydi: Bu zamandaki kurallar her şeyden önce Kardunaj devletinde toprak sahipleri hakkındadır. Çalışanlardan, erkekler iyi hizmet ettikleri taktirde mükafatlandırılıyorlardı. Bu durum yönetim hiyerarşisinde de kendisini gösteriyordu. Herkes efendisinin hizmetinde çalışarak memleket ekonomisine katkıda bulunuyordu. Savaşlarda büyük yararlılıklar gösterenlere kral toprak verdiği gibi, tapınaklara da kral toprak verirdi. . ." Din adamları tapınaklara ait toprakları işleterek kendi ihtiyaçlarını giderirlerdi. Her toprak sahibi, sahip oldukları toprakların sınırlarını belli ederlerdi. Toprak da doğal olarak babadân oğula miras kalırdı.

"Kardunaj yönetiminde, yerel bölgelerde genellikle bölge yönetim başkanları bulunurdu. Bunların yardımcıları olarak bölgede, polis görevi yapan memurlar ve mahkeme görevi gören kişiler vardı. Böl-

ge yönetim başkanları bölgeleri içindeki herşeyden sorumlu idiler. Mesela bir soygun, hırsızlık veya öldürme olaylarında sorumluluk yüklenmek zorunda idiler. Başka ülkelere kaçmış olsalar bile bu sorumluluktan kurtulamazlardı. Bunların görevlerinden biri de, herkesin topraklarında çalışmasını veya çalıştırılmasını sağlamak, ve bunların ödeyecekleri vergileri zamanında toplamaktı. Bölge yönetim başkanları bölgelerinde devamlı olarak belirli bir yiyecek kısmını ilerdeki ihtiyaçlar için depo etmek ve bölgedeki diğer üretimleri de en iyi şekilde değerlendirmek zorundaydı.

"Sarayın ve tapınakların yönetim görevini Satummu ünvanı ile iki kişi yürütürdü. Bu görevdeki kişiler, sarayın ve tapınakların gelir ve giderlerini hesap etmek ve devletin zenginliklerinden sorumlu idiler. Bunlardan başka sayısız ekonomi ve vergi memurları çalıştırılırdı. . . .Bazı önemli bölgelerde ise kral tarafından valiler tain edilirdi.

"Memurlar, subaylar ve savaş arabalarının adamları dışında, devletin ekonomisinin bel kemiği olan köylüler ve el işçileri sınıfı gelirdi. El işçileri, inşaat, kanal ve diğer elişlerinde çalışırken; köy-

lüler, tarım alanında bahçe ve tarım ürünleri yetiştirirlerdi ki, bunlarla kral memurları arasında bazan olumsuz olaylar da olurdu.

"Sakrumaş adı altında ordunun ihtiyaçlarını gören ve orduyu hazırlayan bir memurluk da vardı. Bu memurluğun emrinde olan ordu iyi yetiştirilmiş olmalarından ötürü gösterdikleri başarılar nedeniyle kral tarafından mükafatlandırılırdı. . .

"Atlar bu halk tarafından çok eskiden beri tanınıp kullanılmalarına rağmen, bu döneme kadar hiç önem kazanmamışlardı. Savaşlarda çok önemli bir konuma sahip oldukları için, krallar birbirleriyle mektuplaştıklarında atlardan bahsetmeden edemiyorlardı. Atlar, Kardunaj devletinde krala bağlı olarak yetiştirilip eğitilirdi. Krallar arasında karşılıklı hediyeleşmelerde atlar önemli bir hediyeye durumundaydı. . .

Krala bağlı memurluklardan biri de Sukallu idi. Bu, vezirlik olmamakla birlikte çok önemli bir memurluktu. Kraldan sonra en önemli sorumluluğu olan memurluk bu idi.

"Kardunaj devleti ile ilgili ayrıca taktiklerini anlatan ve savaş planlarını gös-

teren birçok belge de bulundu. Savaşlarda yaya ve yardımcı ordular arasında doktorlar, demirciler, kab yapanlar, yıkayıcılar ve bazan de din adamları dahi bulunurdu.

"Kardunaj devletinde yaralama ve öldürme olayları devletçe cezalandırılıp, bu olayların her birinin kendine göre değişen cezaları vardı. İntikam alma olayı da cezalandırıldığı gibi, hırsızlık ve soygunculuk da cezalandırılır ve olayda çalınan malların aynısı sahibine iade edilirdi."

Kasitlerde evlatlık kurumu da vardı. Cocukları olmayıp da evlatlığı olanlar öldüklerinde mirası evlatlığına kalırdı.

Topraklar, sınırlı olanlar, sınırsız olanlar ve tastik edilenler diye kısımlandırılırdı. Bu topraklar, bölge yöneticileri veya valiler tarafından dağıtılmış olabirdi.

Kasitlerde çok tanrılı din hakimdi. "Kasitlerin ilk dönemlerinde inandıkları tanrılar, Surias, Hindistandaki güneş tanrısı Surias; Maruttaş, Hintlerin tanrısı Marut ve Burias ile Yunan tanrısı Boreas ile aynı anlama geldikleri gibi bu tanrılara da aynı şekilde inanç göstermeleri, Kasitlerin, İndogerman ırkından olduklarını göstermektedir. Kasitlerin Mezopotamya'ya hakim olmalarından sonra bu bölgenin kültürlerinin etkisinde kalarak eski tanrılarının yanısıra Anu, Enlil ve Ea gibi tanrılara da inanç göstermişlerdir. . . Kasitler daha sonraları tanrı olarak Marduk'a inanıp onu tanrılarının en büyüğü olarak tanımışlardır."

Kasitler, Mezopotamya'ya hakim olduktan sonra kendi dilleriyle değil, Babil diliyle yazılı belgeler bırakmışlardır. Bu da onların, Babil tanrılarının etkisinde kaldıklarını göstermektedir.

Kardunaj devletinde yazıcılık mesleği, babadan oğula geçen bir meslek idi. Yüksek memurlara ve din adamlarına, üzerinde tanrı işaretleri ve sembollerinin işlendiği taştan bir belge veriliyordu.

Kasitler döneminde yapılmış duvar resimleri ve silindirik mühürler ile diğer sanat eserleri, onların yüksek bir kültüre sahip olduklarını gösteriyor.

"Yine kardunaj devleti döneminde sihribazlık, cadılık ve kayıp bilicilik sanatı da vardı. Bunların çalışmaları din adamlarının durumlarını zorlaştırıyor ve onlara inançları sarsıyordu." (1)

HALDİ-URARTU

Urartu adı Ararat isminden gelmektedir. Bu bölgede ilk kurulan devlet, Huri

devleti olmuştur. Huri devleti, Hititler tarafından MÖ.1595 yılında yıkılmıştır. Ancak Huriler MÖ.1550 yılında bölgede ikinci kez devlet kurdular. Uzun süre Huriler bu bölgede küçük aşiretler, yöresel devletler ve krallıklar halinde yaşamlarını sürdürdüler.

Asur yazılı belgelerinde bu bölge, önceleri "Nairilerin ülkesi, Subarilerin ülkesi veya Kaldaharların ülkesi" olarak adlandırılmış, sonraları ise bu bölgeye Urartuların ülesi adı verilmiştir. Bu ülke sınırı içinde üç büyük göl bulunuyordu; Aral, Hazar ve Van gölleri.

MÖ.835 yılında bölgedeki küçük aşiret krallıkları biraraya gelerek bir konfederasyon şeklinde birleştiler. Ve I.Sardur (Sardoris) yönetiminde Urartu devletini kurdular.

Kral I.Sardur, Van gölü kıyısında bir kale yaptırıp bir şehir kurdu ve bu şehre Taspada adını vererek başkent yaptı. I.Sardur dönemine ait yazılı belgelerden anlaşıldığına göre bunlar, Asurca yazmanın yerine, zamanla Kaldaharca yazmışlardır. Bu belgelerde genellikle savaşlar anlatılmaktadır.

MÖ.825 yılında I.Sardur ölünce yerine oğlu İşpur Urartu kralı oldu. Asur kralı V.Şemsi Addad'ın bir yazıtında belirtildiğine göre MÖ.822 yılında Urartu kralı İşpuni, Asurlara ait, 11 büyük 200 kadar küçük yerleşim bölgelerini yakıp yıktıklarını belirtmektedir. Daha önceleri de Asurlar, Urartulara karşı zalim davrandıklarından, bu kez Urartular bir nevi intikam almış oluyorlardı. Zaten uzun süre Asurlarla Urartular arasında savaşlar devam ediyordu.

"İşpuni zamanına ait, Toprakkale'de bulunan bir yazıtta, Ağrı bölgesinin tamamen Urartu devletinin hakimiyeti altında olduğu belirtilmektedir."

Kral İşpuni, MÖ.805 yılında öldü. Yerine oğlu Menua geçti. Menua devletin sınırlarını genişletmek için, Urmiye'nin doğusuna hükmeden Manerlerin ülkesine saldırılar düzenledi ve bunlardan aldığı bazı bölgeleri ülkesinin topraklarına kattı. Urartular III.Addad Nidari döneminde MÖ.802 yılında Şam'a kadar ve MÖ.796 yılına kadar da Mansuat'a dek ilerlediler. "Diğer taraftan Urartu kralı Menua, Malatya Huri devleti ile savaşlara girişti. Murat suyu yakınlarında, Palu'da bulunan bir kaya yazıtında Urartu kralı Menua ile Milida kralı Sulihavali arasında Dersim ve Mazgirt çevrelerinin yönetimi için aralarındaki tar-

tışmaları anlatılmaktadır. Urartu kralı Menua MÖ.804 yılında Milida'yı alarak devletine kattı ve böylece devletin zengin metal kaynaklarına sahip olmasını sağladı."

Menua'nın ölümünden sonra (MÖ.790) yerine oğlu I.Argişti Urartu kralı oldu.

I.Argişti, ülkesinin sınırlarını daha da genişletti. Asurlarla yaptığı savaşlarla Kuzey Suriye'nin tamamını ülkesine bağladı. ". . . Böylece Urartu devletinin sınırları Kuzeyde, Erzincan-Erzurum ve Pantus dağlarına dayanırken, bu bölgede Urartu devletine komşu olarak Diaueh krallığı Urartu devletine karşı kendisini koruyordu. Urartu kralı I.Argişti zamanındaki yazılı belgelerde I.Argişti'nin Diaueh devletinden Aşkale ve Tercanı aldığı belirtilmektedir."

"Diaueh Devleti, Urartu devletine senelik vergi vermek suretiyle Urartu kralı Menua zamanında bağlanmasına rağmen, Urartu kralı Arğişti bu vergileri yıllık toplam olarak 20,5 kg altın, 18,5 kg. gümüş ve 5 ton bakır olarak tesbit etmiştir. . ."

Kral I.Argişti dönemi, askeri yönden Urartu devletinin en kuvvetli olduğu dönemdir.

I.Argişti MÖ.764 yılında ölünce oğlu II.Sardur başa geçti. II.Sardur döneminde Urartuların güney komşusu Asurlar, giderek zayıflamaya devam ediyordu. II.Sardur askeri gücünü Suriyenin kuzey bölgelerinde yoğunlaştırdı.

II.Sardur döneminde de Asurlarla sorunlar devam etti. Asurlara karşı II.Sardur, Malatya Huri devleti kralı Sulamal ile birleşti. Fakat buna rağmen MÖ.735 yıllarında yapılan savaşta Urartular Asurlar karşısında yenilgiye uğradılar. Asurlar Van şehri yakınlarına kadar olan bölgeyi aldılar.

Kral II.Sardur, MÖ.758 yılında Malatya Huri devletini ortadan kaldırıp Urartu devletine bağladı. ". . . Kömürhan yakınlarındaki Habibuşağı köy yolu üzerindeki bir kayada 'Urartu kralı II.Sardur'un yüz şehir ve yerleşim bölgesini ve sarayı yıkıp ortadan kaldırdığı ve Milid şehrinin de alıp kralını esir ettiğini' bildirilmektedir." (2)

Urartu kralı II.Sardur MÖ.735 yılında ölünce yerine oğlu I.Rusa geçti. I.Rusa, Hazar gölünün doğusunda harekete geçerek bir günde 23 küçük yerleşim bölgesini topraklarına kattı.

I.Rusa, bir taraftan devletin sınırlarını Asurlara karşı korumaya çalışırken

diğer taraftan da kuzey komşusu olan Kimmerlere karşı savaşarak sınırlarını korumak zorunluluğu duyuyordu.

"MÖ.715 yılında Asur kralı II.Sargon'un saldırılarına karşı Urartu kralı I.Rusa ile Medler birleştiler ve Asurlarla büyük bir savaşa tutuştular. Bu savaş neticesinde Urartu kralı I.Rusa, savaş alanında öldürüldü ve Medler de yenildiler. Bu savaş ile, Asurlar Urartuları ve Medleri kesin bir yenilgiye uğratmış olmasına rağmen, Ülkelerini tamamen hakimiyetlerine alamadılar. Yenilgiden sonra Urartu kralı I.Rusa'nın oğlu II.Argiştı, Asurlarla bir anlaşma yaparak ülkesinin kuzeyinde Urartulara saldırılar yapan ve aldıkları yerleri yakıp yıkan Kimmerlere karşı savaştı. II.Argiştı, MÖ.707 yılında Kimmerlere karşı zafer kazanarak ülkesinin kuzey sınırını güvenceye almış oldu.

II.Argiştinin MÖ.680 yılında ölmesiyle birlikte oğlu II.Rusa Urartu devletinin başına geçti.

II.Rusa zamanında askeri başarılar elde edildi, sanat ve kültür alanında büyük ilerlemeler kaydedildi. II.Rusa, batıda İç anadoluya kadar ilerlerken kuzeyde Yunan sömürgesi olan Trabzonu da alarak ülkesine kattı.

MÖ.655 yılında ölünce yerine oğlu III.Rusa geçti. Bu dönemde Urartu devleti gittikçe zayıfladı. Kimmerlere ve Asurlara karşı yürütülen savaş bu sonucu doğurdu. III.Rusa Asurlara karşı Med kralı Diyas ile birleşmek zorunda kaldı.

MÖ.640 yılında III.Rusa ölünce yerine oğlu III.Sardur geçti. III.Sardur MÖ.620 yılında ölünce yerine oğlu II.İşpur Kralı oldu.

MÖ.612 yılında Asur devletini yıkan Medler, güçlenerek MÖ.590 yılında Urartuların ve İskitlerin bölgelerini tamamen hakimiyeti altına aldılar ve böylece Urartu devletinin tarihteki yaşamı sona ermiş oldu.

URARTULARDA SANAT VE KÜLTÜR

Urartuların, sanat ve kültür alanlarında bir hayli ilerledikleri ve çok sayıda eser bıraktıklarını, onlara ait tesbit edilen yazılı belgelerden öğreniyoruz. Aslında, Urartuların sanat ve kültürü, Huri halkının sanat ve kültürünün aynı ve devamı niteliğindedir.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, Urartu devletinin kurulmasından sonra, Van gölünün doğusunda ve bugünkü Van

şehrinin iki kilometre kadar batısında kurulan Taspas şehri, devletin başkenti idi ve bu şehir surlarla çevrilmiş idi. Bu surların üstünde, gözetleme kuleleri yapılmış ve şehrin kapılarından bir tanesi liman kapısı olarak kullanılmış. Kral I.Sardur, "Taspas şehrinin yanındaki ve 500 metreden fazla uzunlukta ve yüz metre yükseklikte olan kayalık üzerinde de kuvvetli bir kale yaptırdı. . . ." Kalenin blokları I.Sardur döneminde tarihlendirilmiştir. "Bu kalenin yapıldığı taşlar su yolu kullanılarak Erciştan getirilmiştir. Kalenin yapıldığı taş bloklar çok büyük olup her biri 30-40 ton kadar ağırlıktadır."

". . . Bu kalenin yazıtlarından birinde, Urartu kralı Menua'nın kızının teraslar yaptırarak üzüm yetiştirdiği anlatılmaktadır. Kalenin yapıldığı kayanın güney tarafında dört Urartu kralının mezarı yapılmıştır."

"Yine Urartu krallarından II.Sardur ve I.Argiştı zamanında hayvancılığı yayma ve tarımı geliştirmek için kanallar yapılmış ve su araziye taksim edilmiştir. Menua kanalı adı ile anılan "Samirak su" doğudan batıya kadar uzanır ve göle dökülür. Hoşab vadisinden 70 km. mesafeden içme suyu Van şehrine kadar getirilmiştir. . . ."

Urartu yapıları çok sağlam yapılmış olup, kuleler tipik mimari sanatla en yüksek tepe ya da kayaların üstüne yerleştirilmiştir. . . . Ancak bu kalelerin genellikle şehir nüfusunun tamamını tehlike durumlarında barındıracak kadar geniş ve kaleden bir gizli yolla şehrin alt tarafına çıkılabilecek bir yol da yapılmıştır. Bu tip yapıya Varto yakınlarındaki Kayalidere kalesi misal olabilir. Bu tip kalelerden Çaldıran'da, Patnos'ta, Karaköse'de, Malazgirt'te, Bulanık'ta, Bostankaya'da, Palu'da ve Uşnu'da yapılmıştır. Urartuların yapmış oldukları kral sarayları da genellikle savunmaya yönelik olup çok sağlam yapılyordu."

"Kayalidere'de yapılan kazılarda MÖ.8.yüzyıla ve Urartulara ait bronz'dan yapılmış bir aslan heykeli ve başkaca bronz eşyalar da bulundu. . . . Bronzdan yapılmış kaseler, vazolar, savaş araçları çok iyi bir metal işleme tekniği ile işlenmişlerdir. . . . Urartuların yaptıkları metal çalışmaların çoğu dışarı devletlere satıldıkları için birçok eserler Urartu devletinin sınırları dışında elde edilmektedir. Bronzdan yapılmış çok güzel bir Urartu eseri vazo ve kase Barber'inin

mezarında bulundu. Bu eserlerin üzerine aslan ve diğer hayvanların kafa resmi yapılarak süslenmiştir."

"Urartular, birçok yerleşim merkezlerinde çok katlı saraylar yapmışlardı. Bu sarayların ilk katları giriş katı olarak, ikinci oturma katı olarak kullanılıyordu. Katlar arasında merdiven ya da rampalarla çıkılıyordu. Urartuların Arin Berd'teki saraylarında 30 direkli bir giriş salonu vardır. Bu sarayın duvarları renkli tablolarla süslenmiş, bazı bölmeleri ise, renkli mermerlerle süslenmiştir. Burada ki tapınak ve sarayın altları da mermer kırıklarıyla fayans yapılmıştır."

Urartuların resimlerine konu olan hayvanlar, Av partileri ve avlanmalar tasvir edilmiştir.

Mimari alanda yapılan genel yapıların temellerinde, büyük taşlar kullanılmıştır. Taşlar veya kerpiçler, tahta kalaslarla birbirine bağlanmıştır. . . . Duvarlardaki taş veya kerpiçleri geri çekmek suretiyle dolaplar oluşturuluyordu ki, bu dolaplar bölgedeki yaygın olan depremlere karşı güvence niteliğindediler. . . ."

Daha önce belirtildiği gibi Urartu devleti, Konfederasyon özelliğini taşıyan bir yapıya sahipti. Konfederasyonun başında kral bulunur ve dışa karşı devleti temsil ederdi. İç yönetimde ise, her bölgenin ileri geleni, kralı, aşiret reisi gibileri tarafından toplum yönetiliyordu. Yönetim babadan oğula geçerdi.

O dönemin toplumlarında görüldüğü gibi Urartular'da da çok tanrılı din hakimdi. . . . Urartuların en büyük tanrılarının ismi Van'da yapılan araştırmalar neticesinde elde edilen belgelere göre Kaldi idi. Bu tanrı devlet ve savaş tanrısı olup halkın atası idi. Teiseba, yegeni olup Huba ile evliydi. Siwini, güneş tanrısı olup, karısının ismi ise Tuspuea idi."

". . . Urartulara ait buluntuların büyük bir çoğunluğu Avrupa müzelerinde olup, bir kesimi de Türkiye'deki müzelerde sergilenmektedir." (3)

Devam edecek

Kaynaklar

- 1- İslamiyete Kadar Kürdistan Tarihi. (E.Xemgin Cilt1 s.75-78)
- 2- Age. s.126-129
- 3- Age. s.134-138

LÜBNAN'DA NEWROZ

BAŞTARAFI SAYFA 16 DA

TSK gerilaları, diğer bazı yoldaşlarımız ve sempatizanlarımızla birlikte, 21 Mart'ta, Lübnan'da, 88 Newroz'unu coşkuyla kutladılar.

Newroz kutlamasına 300'ü aşkın bir kitle katıldı. Havanın çok soğuk ve kutlamanın açık havada yapılmış olması, kitle katılımını olumsuz yönde etkiledi.

Kutlama programı, Koma Tevger'in Ey Reqip marşını sunmasıyla açıldı. Daha sonra TSK adına S.Ararat yoldaş bir konuşma yaptı. Kürtçe yapılan konuşmanın, Arapçasını Çınar adında bir bayan sempatizanımız yaptı. Konuşma büyük bir ilgiyle izlendi.

Program Koma tevger'in, ülkemizin değişik yörelerine ait folklor gösterileriyle devam etti. Halk ozanı Seid Gebari ve ekibi, kurmanci ve sorani lehçeleriyle söylediği türkülerıyla programa renk kattı.

Program sık sık, "Biji serxwebun ü azadiya Kurdistan", Biji piştebaniya gelê Filistin û Kurdistan", "Biji Newroz", "Biji TSK" sloganlarıyla kesildi.

Ayrıca değişik yerlerde ateşler yakıldı; Newroz ateşi silahların ateşleriyle birleşerek yankılandı.

LÜBNAN'DA KOMA TEVGER

Newroz kutlamasına bizatihi katılarak bizlerle dayanışmada bulunan örgütler şunlardır:

- Lübnan Komünist partisi
- Lübnan İlerici Sosyalist Partisi (PSP) (canpolatın partisi)
- Filistin Halk Kurtuluş cephesi
- Filistin'in Kurtuluşu için Demokratik Cephe
- Filistin Komünist Partisi-devrimci kanat
- Filistin Halk Mücadele Cephesi
- FETAH
- Dışardaki Yurtsever Mısırlılar Topluluğu
- TKP(B)

Newroz öncesi ve sonrası, bu vesileyle yaptığımız çalışmalar olumlu sonuç verdi. saflarımıza yeni insanlar katıldı. Sempatizan halkımız daha bir genişledi. Sesimizi daha geniş kitlelere duyurma olanağı bulduk. Newroz'umuz bu anlamda güçlü bir araç işlevini görmüş oldu. Lübnan sahasında bulunan politik güçlerle ilişkilerimizin daha da gelişmesine katkıda bulundu.

Belli organize eksiklerimiz olmasına rağmen, iyi bir çalışma örneği sergilendi. Kürtçe ve Arapça dillerinde basılmış newroz bildirileri Lübnan'da; Kamışlı, Afrin ve Şam'da yay-

gın bir şekilde dağıtıldı. Yine bu yörelerde kaset, Broşür ve Hêviya Gel amblemi işlenmiş kazaklar yaygın olarak satıldı.

Kamışlı, Afrin ve Şam'da da Newroz aynı gün (21 Mart'ta) kutlandı. Belli yasaklara rağmen bildiri ve yayın dağıtımımız devrimci-yurtsever kesimlerce ilgiyle karşılandı.

STUTGART'TA NEW ROZ

Hêviya gel Newroz tertip komitesinin F.Almanya'da hazırladığı ilk newroz, Stuttgart kentinde 27 Şubat'ta yapıldı. Yaklaşık 350 kişinin katılımıyla kutlanan newroz'da zengin bir program sunuldu. Salonun elverişsiz oluşu gecemiz için bir olumsuzluktu.

Program, Koro'nun ey newroz marşını söylemesiyle açıldı. Saygı duruşu ve ardından TSK Avrupa komitesi adına bir yoldaşın yaptığı konuşmayla sürdürüldü. Konuşmada, yaşadığımız sürecin önemi, mücadelenin gelişim seyri, TSK olarak bu süreçte nasıl müdahale etmek istediğimiz ve bu doğrultuda

LÜBNAN'DAKI NEWROZ'DAN BİR GÖRÜNTÜ

attığımız adımlar vurgulandı.

Bremen Kürt Kültür Merkezi'nin folklor ekibi Bingöl yöresinden sunduğu folklor gösterisi büyük ilgi gördü. Frankfurt Kürt Kültür Merkezinin yetiştirdiği çocuk folkloru "geleceğin umudu" olduklarını, sergiledikleri disiplinli oyunlarıyla ispatladılar. Ayrıca aynı derneğimizin hazırladığı folklor antep yöresinin oyunlarıyla gösteride bulundu. Stuttgart yöresindeki yurtsever gençlerin kendi ürünü olan Gurup enternasyonal, folklor ve müzik gösterisiyle bizlerle dayanışmanın güzel örneğini gösterdiler.

Gecemize, Ozan Emekçi, Ozan Rençber ve Şervin'in sazlarıyla sözleriyle, sundukları direniş türküleri ayrı bir renk kattı.

Gecemizde, Diyarbakır zindanlarındaki direnişçilerle dayanışma dile getirildi. Amaç ve isteklerini içeren metin okundu.

BREMEN'DE NEWROZ

Hêviya Gel Newroz tertip komitesinin F.Almanya'da hazırladığı ikinci newroz kutlaması Bremen'de 26 Mart günü yapıldı.

Gece öncesi yapılan aktif bir çalışmayla geniş kitleye gidildi. Türkçe Kürtçe ve Almanca basılan bildiriler yaygın bir şekilde dağıtıldı. Bremen ve çevre illerde afişlemeler yapıldı.

Yaklaşık 450 kişinin katıldığı gecede sunulan zengin program disiplinli bir çalışmanın ürünü olduğunu açıkça gösteriyordu. Newroz marşıyla yapılan açılışın ardından saygı duruşu ve TSK Avrupa Komitesi adına konuşma yapıldı. Aynı metin Kürtçe ve Almanca olarak sunuldu. Süreci değerlendirmemiz, bu süreçte TSK olarak, yapmış istediklerimiz ve attığımız adımlar

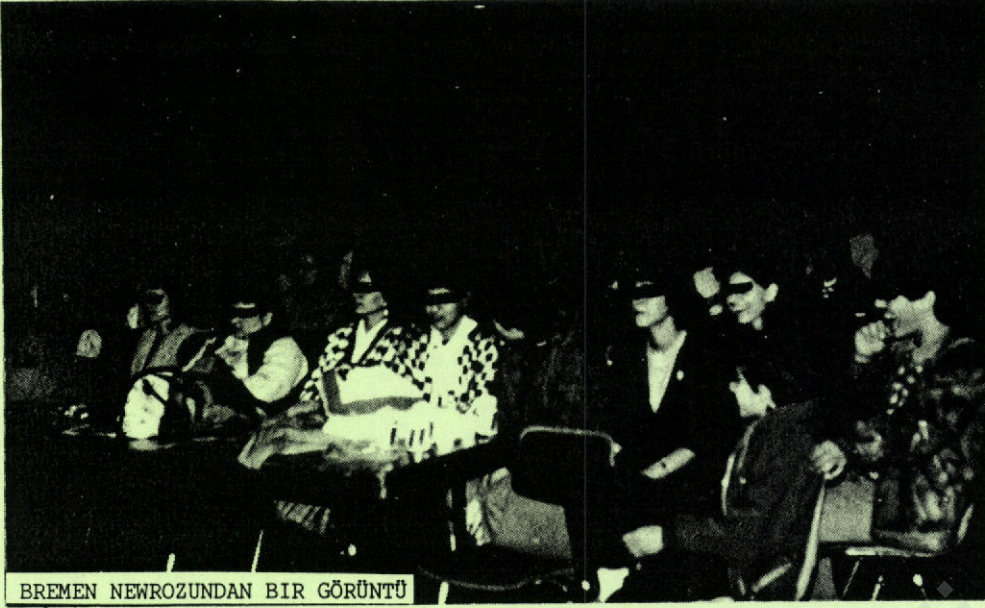
GELECEĞİN UMUDU ÇOCUKLARIMIZ BREMEN NEWROZUNDA

BREMEN FOLKLOR EKİBİNDEN BİNGÖL OYUNLARI

FRANFURT FOLKLOR EKİBİNDEN ELAZIĞ OYUNLARI

BREMEN NEWROZUNDAN BİR GÖRÜNTÜ

dile getirildi. Konuşma, sık sık "yaşasın direniş kahrolsun teslimiyet", "biji peşmerge", "biji TSK" "biji newroz" sloganlarıyla kesildi.

Bu gecede de Frankfurt çocuk folkloru büyük ilgi gördü. Frankfurt folklor gurubu Antep ve Elazığ yörelerinin oyunlarıyla programda yer aldı. Bingöl folklor oyunları ayakta alkışlandı.

Aynı gecede, Eli kanlı sadam diktatörlüğünün Halepçe'de yaptığı katliamla ilgili TSK Avrupa komitesinin bildirisi okundu. Zehirli gazlarla öldürülen ve yaralananların görüntüsü slaytlarla gösterildi. Kitle "Katil Saddam" "kahrolsun Sömürgecilik, Yaşasın bağımsızlık" sloganlarıyla nefretini ve düşmana karşı kinini dile getirdi.

Koma Hêvi tiyatro gurubunun sunduğu pandomin, Kürdistanın emperyalistlerin denetiminde parçalanışını konu almıştı. Kitledeki heyecanı doruğa erdiren pandomin, aynı zamanda düşmanlarımızı tanıtıyor ve düşmana karşı savaşım yöntemi konusunda bazı ip uçları veriyordu.

Breman gecesinde Ozan Rençber ve Şervin yine aramızdaydı. Kurmanci ve zaza-

ca lehçelerinde sundukları türkülerle geceyi renklendirdiler.

İsveç'ten gelerek gecemizde bizimle dostluğun ve dayanışmanın en güzel örneğini sunan Ozan Birindar söylediği direniş türküleriyle, sevda türküleriyle bizi alıp Kürdistan dağlarına götürdü.

Sunulan programın doyuruculuğu ve kitlelerin direnişçi ruhu gecemizde bütünleşti. Yeni newrozlarda yeniden birlikte olabilmek ve gelecek mutlu günleri hep birlikte yaratabilmek duygusuyla bu yılki Newroz kutlamalarını noktaladık.

DANİMARKA'DA NEWROZ

Danimarkada Newroz kutlamalarını, hareketimizin de içinde yer aldığı Danimarka Kürdistan Dayanışma Komitesi düzenledi. Bu çalışmalar içinde tüm taraftarlarımızla birlikte yer aldık. Afişleme ve bildiri dağıtımıyla kitlelerle bağ kuduk. Koma Hêvi tiyatro gurubunun pandominiyle programa katıldık. Gece boyunca sloganlar atarak kitlelerdeki direniş ruhunu sürekli önde tutmaya çalıştık. Gece-

ye umulanın üstünde bir kitle katılımı oldu. Salonun darlığı nedeniyle yüzlerce insan içeri alınamadı. Sömürgeciler de bu arada boş durma-

dılar. Danimarka polisine, salonda bomba olduğuna dair, ihbarda bulundular. Polis, programın başlamasından bir müdet sonra, bu ihbarı değerlendirip salonu aramak üzere boşalttı. Panik yaratılmak istendi. Ancak sömürgeci güçlerin bu çabası boşa çıkarıldı. Salondan çıkarılan kitle bahçede, başta Ey Reqip olmak üzere çeşitli marşlar söyleyerek sloganlar atarak polisin salondaki işini bitirmesini bekledi. Newroz kutlama yerini terk etmedi. Arama bittikten sonra salondaki yerini alarak programı izlemeye devam etti. Danimarka basını, Newrozdan ve bu olumsuz olaydan bahsederken, Kürtlerin bu olayı soğukkanlılıkla atlattıklarından da bahsetti.

• • •

SEİD GEBARİ LÜBNAN NEWROZUNDA

Gazetemiz Hêviya Gel, bundan böyle her sayısında, TSK gerilalarının günlüklerine bir sayfasını ayıracak; gerilaların kaleminden, gerilaların yaşamını ve mücadele deneyimlerini okurlarımıza sunacaktır.

Hêviya Gel Redaksiyonu

HER ATILIM, AYNI ZAMANDA BİR SINAVDIR!

Tevgera Sosyalist a Kurdistanê, İsim olarak çok yeni bir oluşum. Çünkü O, 12 Eylül sömürgeci-faşist rejimin ülkemiz Kürdistan'da bilince çıkardığı öznel ve nesnel koşulların bir ürünüdür. Ancak TSK, isim olarak yeni bir oluşum olmasına karşın, geçmişe dayalı devrimci bir mirasa sahiptir. Özellikle O'nu yaratan devrimci kadrolarının büyük bir bölümü kısa sayılmayan onurlu bir mücadele geçmişine sahipler. Bu yalın bir gerçektir ve yadsınmaz. Bu bakımdan, hareketimizin isim olarak yeni olmuş olması, O'nun, mücadele tarihinin de yeni olduğu anlamına gelmez. Tersine, TSK'nin mücadele tarihi, ülkemizin bağımsızlık ve özgürlük mücadelesine, kaniyla, canıyla, malıyla, kısaca her şeyiyle kendisini adayan öncü kadroların ve militanların mücadele tarihiyle özdeşdir. Özet olarak söylemek gerekirse, tarihimiz temizdir; bununla övünmek de en doğal hakkımızdır.

Yine TSK, ağır bir yenilgi döneminin yarattığı korkunç bir kaos ortamında, Kürdistan devriminin perspektiflerini ortaya koydu; bunalım sürecinin aşılmasına ışık tuttu. Yaşanan sürece denk düşen doğru kararlar aldı ve bu yolda kararlı adımlar attı. Ve kısa sürede küçümsenmeyecek mesafeler katetti; yeni yeni mevziler kazandı. Zaman, bunalım sürecine koyduğumuz teşhisi doğruladı. İdeolojik-politik hattımızın doğruluğu, hareketimizin prestij kazandırdı. Ülkemizde yaşanan ağır sürecin dayattığı görevleri omuzlamak için reformist, teslimi-

yetçi, Avrupa bataklığının yarattığı çürümeye karşı savaşarak ileri atılmamız kitlelerde büyük bir güven yarattı. İdeolojik-politik ve örgütsel inşa süreci içinde atılan bu adımların ve kazanılan bu mevzilerin küçümsenemeyeceği açıktır. Çünkü kat edilen mesafe ve elde edilen mevziler her şey olmamakla birlikte, yeni ve daha ileri mevzilerin kazanılması için yeni yeni olanaklar sunuyor; dahası atılımın öngördüğü moral birikimi yaratıyordu. Ki bu, düşmana darbe indirmek isteğinde olan her örgüt açısından olduğu gibi, hareketimiz bakımından da son derece önemliydi.

İşte, tam bu aşamada, yani sömürgeci devlet aygıtına yönelmek üzere olduğumuz anda ve ilk müfrezemizin yola koyulduğu sırada, yalpalamalar, hastalanmalar ve envay türlü kirışı kırma numaralarıyla hareketimize geri adım attırılmak istendi. Ayrıca hareketin önüne koyduğu hedeflerden ürken, daha doğrusu, Avrupa'daki sefil

yaşamlarının artık son bulacağından ötürü "sıtma-ya" tutulan (S) alçağı gibileri, birimizde yaşanan bu dökülmeleri fırsat bilerek kaçınılığı meşrulaştırmak için hareketi tasfiyeye yöndiler. Ama hareketimiz, soğukkanlılığından hiçbir şey kaybetmedi, alınan kararların uygulanmasında direndi, kararlılığı elden bırakmadı. Ve fakat "Avrupalaşan" kaçaklarımızın maskesini iyice düşürmek için de örgüt içi demokrasiyi -demokratik merkezietçi bir örgütte olması gerekenden fazlasını en son sınırına kadar uygulamayı ihmal etmedi. Böylece kaçakların tüm "kozları" ellerinden alındı; ve onlar, onursuzlukları ve kişiliksizlikleriyle bizati yakayı ele verdiler; "sigortalı ve sefil yaşamlarına" kavuşmakla bunu pekiştirdiler.

Fakat TSK, bu sınavı da kazanmayı başardı. Belli bir zaman kaybımız oldu ama, kaçakların yeri kat kat fazlasıyla dolduruldu. Yeni mevzilerimiz oluştu. Düşmana

yönelmenin hazırlığı içindeyiz. Yola çıkacak müfrezelerimizin yerini ise yenileri dolduruyor. Ayrıca Lübnan sahasında geniş bir siyasi çevre edindik, Kürdistan'lı işçiler arasında her gün yeni yeni sempatanlar, taraftarlar kazanıyoruz, saflarımıza yeni yeni savaşçılar katılıyor. Sadece bu bile, kendi sonunu dünyanın sonu gibi gören ve öyle göstermeye çalışanları yadsıyor; zamanın bundan böyle lehimize işleyeceğine işaret ediyor.

Bunu doğru kavramak, yeni atılımlara hazırlanmak, mücadelenin doğasında var olan dökülmelerle, ihaneti "hakaniyet" ölçüleri içinde birbirinden kesin çizgilerle ayırmak; serseri mayın gibi ortalıkta dolaşan ve "demokrasi havariliği"ne soyunanların süpekülasyonlarına pirim vermemek gerekiyor.

Her atılım yeni bir sınavdır. Yeni sınavları kazanmak için ilerli!..

Kamilê REŞO
LÜBNAN

LI SER ZIMAN (4)

Aboqat Kemal badilli ji li ser zimanê Kurdi û Gramatika Zarava Kurmanci lêkolinek çêkiriye. Lî gor lêkolina Kemal badilli, zaravayên zimanê kurdi ev in:

1- Lûri: Zarava lûri an Lûr (ler, lor, fil, lek, bextiyar) Kurdên ku ji koka bextiyaran hatine, pê dipeyivin. Lûr an lûri bixwe ji koka bapirên Kurdan yek jê ku lûr in, têt. Ev zarava li herêmenê Kurdistanê û Kerkûkê têt axaftin.

2- Goran: Ji zarava Goran re Hewreman ji têt gotin. Kurdên goran û Zaza vê zaravayê bikartinin. Kurdên goran li herêma Musulê; yên Zaza ji li herêmenê Dêrsimê, Diyarbêkrê û Sêwrekê dijin. Ji zazaki re Dumîli (Dumîli) ji bi nav dikin.

3- Kelhûri: Kurdên Soran, Kelhûr, Baban û Şêxbîzîni vê zaravayê bikartinin. Ev zarava, carna kelhûri û carna ji Sorani têt binavkirin. Kurdên ku bi vê zaravayê diaxifin, pîraniya wan li herêma Musulê ne. Kurdên Şêxbîzîni ji bela-wela ne û li herêmenê Diyarbêkir, Trabzon û Haymana ne.

4- Kurmanci: Zaravaya heri mezin ev e. Ji xeynê zaza û şêxbîzîni tevayîya Kurdên Kurdistanê, Tirkîyê, yên Ermenistanê a Sovyet, yên bakurê Suriyê û bakurê Iraqê bi vê zaravayê diaxifin. (Binêre; Kemal Badilli, Gramera Kurdi "zaravayên Kurmanci", Ankara-1965)

Dr. K.A.Bedirxan ku ji zimanê Kurdi re xizmeteke giranbuha kiriyê, hewceye em ditinên wi ên li ser zaravayên Kurdi ji wek numûne şan bîdî. Dî derheqê zaravayên Kurdi de, lêkolîna K.A.Bedirxan weha ye:

"**A- Kurmanci:** ji 2/3 yî Kurdan bi vî zaravayî dipeyivin.

- a- Kurdên Bakur (Tirkîye)
- b- Kurdên li Azerbeycan (Îran)
- c- Kurdên li Iraqê û Musulê û Hewlêr
- d- Kurdên li Suriyê

B- Sorani: Zaravayên ku li Nivro têt peyivin.

- a- Kurdên Iraqê li Silêmani (Kakan, Zanganeban û Bajilan)
- b- Kurdên Iranê li Kermanshah û Mehabat.

C- Lori-Feyli: Zaravayî li sorani cê ye. Lori û baxtiyar vi zaravayî dipeyivin." (Kovara çiya, jimar 1, sal 1, 1965, r.11)

Wek em li jor dibînin, Dr.K.A.Bedirxan zaravayên Kurdi di bin sê biran de cîvandîye û zarava Goran (an zaza) neheşibandîye. Lê di helbesteki

Dr.K.A.Bedirxan de em rasti Zaza têtin. Ev helbesta wi bi navê "Yekbun û yekitiya Kurdi" di 23'ê Gulana 1929'an de hatiye nivîsandin û di 1932'an de di Kovara Hawar de derçûye. Ev helbesta K.A.Bedirxan weha destpêdike:

Ew Lor û Baxtiyari Baban;
Kurdmanc û Hewreman û Zazan,

Ji helbestê, mirov têtîgîhi je ku K.Bedirxan ji, her ku çikas di nivîsa xwe ya jorin de behsa Zarava Zaza-Goran nekiribûye ji, lê di helbesta xwe da behsa zarava Goran(Hewreman-zaza) kiriyê.

Fêde ye ku em minakek ji, ji lêkolîna Celalet Bedirxan pêşberî xwendevanan bîkin. Dibe ku hînik xwendevan numûnên jorin ku me da zêde bibînin. Lê eger numûne zêde bînin ji, ji bo hêsanîya têtîgîhiştinê di derberê zaravayên Kurdi de, min ji neçarî zêde kir. Divê xwendevan vi rewşê xweş bibînin.

Celalet Bedirxan, serokê ekola Hawarê ye û wek pispor mamosteyê Kurdiye. Li ser zaravayên Kurdi weha dibêje:

"Zarên zimanê kurdi ên bîngehi sîsê ne. Zarê welatê Jorin, yê welatê jêrin û zarê dumîli. Herweki nas e, zarê welatê jorin Kurdmanci ye û di kurdmanciyê de ferqên zarava û şêwan hebe ji zarê kurdmanci bêt tu kêmani şani yekitiyeke zîmaneki dide. Lê zarê Welatê jêrin ne welê ye. Dî nav xwe de li zarên din belav dibe û cih cih ji hev vediqete, mina babakurdi (Kurdiya xwarê, Sorani) û lori. Ji wê pê ve di wi welatî de zarên din hene bi gelekî ji zarê Welatê jêrin dîr in û dikevin nêzingê zarên din.

"ZARÊ DUMULI

Ev zar zimanê Kurdên dumulî an zazan e. Kurdên dumulî di welatê Jorin, di rojavayê wi welatî de rûniştî ne. Bi pîraniya tevîê Kurdmancan in û ji zarê xwe pê ve bi kurdmanci ji dizanin (derî zazayên ku bi kurdmancan re danûstanên wan ên nêzik hene, pîraniya mezin a zazayan bi kurmanci nizanin). Li gora ku min seh kir di zarê dumulî de ji çend bir hene, lê di bîngehi de ev birên ha dudo ne. Dî nav van herdu biran de di dengani û qewaidê de ferqên eşkere têtin. . ." (Hêvi, Kovara Çandiya giştî, Hejmar 2, Gulan 1984, R.80-81)

Wek em di numûnên jorin de dibînin, bêî hînik ferqiyetên piçûk, pîraniya zîmanzanên Kurd, di derbarî zaravayên

Kurdi de wek hev difikirin û digihîjin neticeyekî. Hînik jê, zaravayên Kurdi dikin çar bir, hînik ji jê dikin sê bir. Lê, yên ku dikin sê bir ji, zaravayê din ji nav sê zaravayên sereke de dihesibînin.

Eger mirov di nav gelê Kurd de axaftina van zaravan bine ber çav û di wari axaftin û nivîsandinê de li van zaravayan binêre, dibîne ku sê zaravayên Kurdi pêşketin e. Evana Kurmanci, Sorani û Zazaki ne. Bi taybetî di wari nivîsê de zaravayên herî pêşketî Sorani û Kurmanci ye. Sorani ji kurmanci ji pirtir pêşta çûye. Sedemê wê ji Hozanê mezin Cigerxwin weha dibêje:

"...Sorani di xwendin û nivîsandinê de daye pêşîya kurmanci û gelek nivîst û ji her nivîstî têtê hatin çêkirin û çapkirin. Ev pêncî (50) sal in ku di xwendegihan de têt xwendin û nivîsandin." (Cigerxwin, Tarîxa Kurdistan I, R.15)

Lê belam ku Kurmanci li her beşên Kurdistanê qedexe ye ji, li hember vê revşê pêşta çûye, bi her awayî xwe parastîye. Li Kurdistanê hozanên herî mezin yên kevn wek Ahmedê Xani, Melayê Cîzîrî, Feqiyê Teyran û hwd. helbest û diwanên xwe bi zarava Kurmanci nivîsandine.

Berî ku ez babeta derbarî zaravayên Kurdi grêbidim, ez dixwazim li ser nexweşî û tehlukayek ji bisekinim. Dî destpêka vê babetê de min wek minak behsa Ziya Gökalp kiribû. Dî roja meya iroyin de hînik derketine holê û li ser navê "şoreşgerî û welatparêzî" yê dibêjin ku zarava Zazaki zîmanek serbixweye û zaza ji ne Kurd in. Van kesên ku van idîan dikin, zaravayên Kurdi bi tevayî nîzanin û zarava zazaki bixwe ji baş nîzanin.

Îdiyên hewqas basit û bê bîni, bi rasti mirov gelek dide fikirandin. Evan kesan, li ser navê "xizmeta siyasi û çandî" (!) ji gelê xwe re "dixebitîn". Ji van kesan re du gotinên min hene. Eger evana bi rasti dilsozin û dixwazin xizmeta gelê Kurd bîkin, divê piçek ciddî bînin û lêkolîna koka netewa Kurd û zîmanê Kurdi bîkin û paşî bigihînin vê neticeyê. Eger evana, di vî wari de ditinên ku diparêzin, îspat nekînin, wê demê mirov bi hêsanî dikare bibêje ku evana bi zanistî an bi nezani ji dijminê gelê Kurd ra xizmetê dikin û avê dikêşînin aşa dijmin. Ez hêvidar im

TSK ADINA YAPILAN KONUŞMA

Baştarafı sayfa 16 da

Kardeşler! .

Ülkemiz Kürdistan, bugün de parçalı bir sömürge durumundadır. Düşman, en barbar, en sinsi yöntemlerle ve en modern silahlarla, ülkemizin dört bir yanını saran bağımsızlık ve özgürlük ateşini söndürmek istiyor. Fakat ok yaydan çıkmıştır artık. Kürt ulusal hareketi, ulusal ve uluslararası planda yeni ve ileri boyutlar ve modern bir karakter kazanıyor. Tarih boyunca Kürdistan toprakları üzerinde akıtılan kanlar, yılların öğretici deneyimleriyle yoğrulmuş umutlar olarak yeşeriyor. Yeşeren umutlar, kan ve zulme üstün geliyor.

İşçiler, emekçiler, kardeşler!

Yiğit TSK gerilaları!

Aralık-1987'de Gorbaçov ve Reagan arasında imzalanan anlaşma ve onu izleyen gelişmelerle, dünya ölçüsünde hisedilebilen yumuşama rüzgarları esmeye başladı. Oysa gerçekte, uluslararası ortam pek de yumuşak değil. Dünya kapitalizmi derin bir bunalım içinde; sosyalist sistem ve dünya devrimci güçleri yeni atılımlarla karşı karşıyalar.

Bu bütünün bir parçası durumunda olan bölgemizde, durum daha değişiktir. Uluslararası arenada esen yumuşama rüzgarlarına rağmen, dünya kamuoyunun gözleri önünde Kürdistan ve Filistin topraklarında oluk oluk kan akıtılıyor. Ve sadece bu bile, bölgemizin nesnel gerçekliğini bilince çıkarmaya yetiyor: Ortadoğu'da yumuşama ve istikrar ortamının sağlanması, ancak ve ancak

Kürdistan ve Filistin halklarının kendi kaderlerini özgürce belirlemeleri ve bağımsız devletlerini kurmalarıyla mümkündür. İşte ABD ve müttefikleri bu gerçekliğin farkındadırlar. Farkında oldukları için de, Ayı postuna bürünerek zaman kazanmak, faşist Türk yönetimini ve İsrail siyonistlerini korumak ve kollamak istiyorlar. ABD dış işleri bakanı Şultz, Ortadoğu'da "barış için" (!) mekik dokurken; siyonistler ABD'den aldıkları güç ve silahlarla Filistin halkını barbarca katlediyorlar. ABD ve müttefikleri, biryandan Evren-Özal diktatörlüğüne, "Kürt halkının varlığını tanıyın. . . Azınlık haklarını verin. . ." (!) diye telkinlerde (!) bulunurken; diğer yandan, Virginia eyaletinde yapılan NATO tatbikatında "Türkiye'deki" muhtemel bir Kürt ayaklanmasını nasıl bastırılacağına provası yapıyorlar.

Kardeşler,

Kürdistanlı, Filistinli ve Lübnanlı savaşçılar! .

Ne ABD, ne de onun emperyalist ve gerici müttefikleri, halklarımızın dostları olamazlar. Aksine, onların attığı her adımın ardında, halklarımıza karşı bir komplo; "döktükleri timsah gözyaşlarında" bir hinlik vardır. Ayrıca İsrail siyonistleri, Kürt halkının dostları olamayacağı gibi; Filistin halkının meşru haklarından ve Lübnan bunalımının demokratik çözümünden yana görünen faşist Türk yönetimi de, gerçekte Filistin ve Lübnan halklarının dostu değildir. Ve olamaz da. . Kal-

dı ki, faşist Türk yönetiminin, "barış havarisi kesilmiş" olması, bir yönüyle içteki sıkıntıları aşmaya yönelik bir manevra; diğer yönüyle halklarımız arasındaki dayanışmaya çomak sokmaya yöneliktir. Çünkü, Filistin ve Lübnan halklarının, akla uygun ve en yakın müttefikleri, Kürdistan

KANLI SADDAM. . .

Baştarafı sayfa 4'te

kabilecek şekilde "Teyakkuz" durumuna geçirmiş bulunuyor. Bölge hava sahası tüm yabancı uçaklar için tehlikeli bölge ilan edildi. vs.

Görülüyor ki, sömürgeci FC. Güney Kürdistanı işgal etmek için büyük bir hazırlık içinde. . . İşgal planının adı şimdiden belirlenmiş ve "Bahar hareketi" olarak adlandırılmakta. Türk burjuva basını Kerkük ve Musul'u Misaki Milli sınırları içinde görüyor. Haber yorum ve makaleler Faşist TC'nin istahını kabartıyor. Dış işleri sözcüleri niyetlerini gizliyemiyor ve "Bölgede bir Kürt devletinin kurulması sözkonusu olursa, Türkiye'nin buna kayıtsız kalması da mümkün

halkı, onun direnişi güçleri ve bölge demokratik, anti-emperyalist güçleridir.

Zafer, emperyalizme, sömürgeciliğe, siyonizme ve gericiğe karşı savaşan halklarımızın olacaktır.

- Yaşasın halklarımızın enternasyonalist dayanışması! .
- Yaşasın Newroz! .

değildir" diyerek açık sözlülüğünü gösteriyor. (Cumhuriyet 2.Nisan)

Görüldüğü gibi, sömürgeci faşist TC bir Kürt devletinin kurulmasından korku ve endişelerini gizlemiyor, hazırlığını ona uygun yapıyor ve açıkça müdahale edeceğiz de diyor. Faşist Özal'ın da İran ve Irak'ı ziyaretinin asıl amacı ulusal demokratik hareketi boğmak içindir. Geçmişte örneği görülen anlaşmaların yenilenmesi için ön çalışmalar vardır.

Sömürgeci devletlerin Kürt halkına karşı oynamak istediği bu oyunları açığa çıkarmak, teşhir etmek ve buna karşı durmak devrimci-demokratik bir görev olduğu kadar, insanlık görevidir de.

DİJÎ HOVÎTÎYE DERKEVIN

Bes ku em çareserkırına pırsên dı navbera hêzên û feydên "pêvendiyên taktik" dernexın pêşiya (hemberi) feydên şoreşa Kurdistanê yên demdirêj; divê yên yekem bı yên duyem ve bê grêdan.

Em mecburın ku vatıniyên xwe yên ku pır mezın bune, fem bıkın, û em mecburın bı hevra rawestın lı dijî êrişî dijîmın yên gıran ku jı pır alive têt ser me. Gelê me vi tıştı jı me hêzên welatparêz-şoresger ên Kurdistanê dixwaze. Me demwendakırınê ra nine. . .

Jı bo wi ji ber bı pêş! . .

Adar-1988

Tevgera Sosyalist a Kurdistanê

Komita Navendi

LI SER ZIMAN

ku evana lı ser vê babetê serê xwe biêşınin û xwe jı nav van çevtitiyên tehluke derxinın. Dema nexweşiyek lı mirov peyda dibe, divê mirov here dixtor, lı derd û derman bigere da ku bıkaribe rehet bibe. Jı rexistinê netewi yên Kurdistanî û jı hemû mirovên welatparêz ku lı ser van babetan (wek zıman, dirok, çand û hwd.) dixebıtın, vatıniyek dıke-

ve. Dıvê dı van derbaran de balkêş bın, fersendê nedin çevti û tehlukan. Jı ber ku bı salan bı sedsalan e ku dijminên gelê Kurd, xwestine gelê me dı nav me da para bıkın me bera hev bıdın û bı hêsantır bıkarıbın lı ser serê me hukûm bıkın.

Not: Kurdên ku lı Belucistanê û lı Hindistanê herêma sindê dijın, bı zaravaya Brahoi dipêyivın. Ev zarava girêdayê

zaravaya Deravidî ye ku lı başur u Navça Hindistanê de têt bıkaranın. Kêm-zêde ev zaravan wek hev in. Pêşî ev zarava, teni dı axaftınê de bı kardıhat, lê iro bı vi zaravayi, hindekari pêk têt û pirtuk derketên. . . (Binêre M.E.Zeki, Tarixa Kurdistanê, R.178)

Dom dıke

NEWROZ

ZULME VE SÖMÜRÜYE KARŞI İSYANDIR!

Bugünkü Dehaq'lar dünkünden daha zulümkar. Bundan 2600 yıl öncesinin efsanevi zulmü, bu gün bin kat daha acıyla ve bir gerçek olarak halkımıza uygulanmaktadır. Dün, günde bir çocuk beyni isteyen Dehaq, bu gün, bir günde 5.000'lerin kanını kurutuyor. Zehirli gaz bombalarıyla çocuklarımızı boğuyor. Katlediyor, işkence tezgahlarında cansız bırakıyor, sorgusuz sualsiz idam sehparalarında sallandırıyor. Kürdistan'ın tüm zenginliklerini talan etmesi yetmiyor; 25 Milyon Kürdistan halkını köle pazarında satın almış gibi kullanmak istiyor. Ve acı bir gerçektir ki, dünyanın gözleri önünde, inkar edilmeden yapılan bunca zulüm sessiz sedasız geçiştiriliyor. Yaralılarımız Avrupa metropollerinde emperyalizmin labaratuvarlarında kobal olarak kullanılmaktan öte birşey yapılmıyor.

Yaşadığımız koşullarda Newroz'lar yeni bir anlam taşıyor:

- Newroz zulme karşı isyandır.
- Newroz sömürüye başkaldırmaktır.
- Newroz birlik ve beraberliğin sembolüdür.

Kürt halkı için yaşam bir savaştır. Yaşamın tüm acı ve sevinci bu savaşın içinde tadılacak. Çocuklarımız savaş içinde doğup büyüyecek; kur-

tuluşa varmadığımız sürece de zamansız ölümlerle karşılaşacaktır. Kurtuluşumuz ise, halkımıza ızdırapların en büyüğünü çektiren, sömürgeci düşmana karşı, birleşerek verilecek olan, diş diş bir mücadeleyle mümkün olacaktır. Bunu kavramak için, mutlaka yeni yeni kanlı newrozlar yaşamamız gerekmiyor.

Newrozun anlam ve önemi ni böyle değerlendiren hareketimiz 88 newrozunda, birlik ve direniş ruhunu geliştirmek için değişik alanlarda newroz kutlama çalışmalarını sürdürdü. Geceler düzenliyerek, bildiriler dağıtarak, afişleme yaparak, kitlelere newrozun anlam ve önemini kavratmaya çalıştı.

Devamı Sayfa 10'da

TSK gerilaları ve taraftarlarının Lübnan'da hazırladığı Newroz kutlama gecesinde S.Ararat yoldaşın TSK adına, Kürtçe olarak yaptığı ve aynı gecede Arapça olarak da sunulan konuşmasını Türkçe metin halinde okuyucularımıza sunuyoruz.

Değerli konuklar, Kürdistanlı işçi ve emekçiler. Newroz'umuza hoş geldiniz.

Newroz'un mazisi, tarihimizin derinliklerimize uzanıyor. Buna, burada değinmek istemiyorum.

Kürdistan halkının yanısıra, İrani halklar da her yıl 21 Mart'ta newroz bayramını kutluyorlar. Ancak Kürt ulusumuz bakımından Newroz, yeni yıl ve bahar bayramı olmanın ötesinde, sömürgeci baskı ve yasaklara karşı topyekün ulusal değerlerimizin yaşatılmasıyla özdeşleşen, bağımsızlık ve özgürlük mücadelemizde sembolleşen

ulusal bir bayram olmakla, bambaşka bir anlam ifade ediyor.

Kürdistan zindanlarında, şehirlerde ve dağlarda yükseltelen özgürlük ateşi, bugün Kürdistanlı insanlarımızın bulunduğu her alanda yakılan Newroz ateşiyle birleşiyor. TSK gerilaları olarak, Filistin-Lübnan halklarıyla dayanışma içinde ve Kürdistan halkımıza dayatılan savaşa müdahale yolculuğumuzun ilk durağında, yaktığımız bugünkü ateş buna ayrı bir renk katıyor.

Devamı Sayfa 15'te

Yazışma Adresi:
Box 34055
100 26 Stockholm/Sweden

Postgiro
Héviya Gel-149796-5
Stockholm/Sweden

Abone şartları:
Bir yıllık-35 DM.
120 İsveç Kronu

Författares Bokmaskin
Stockholm 1988